ECLI:LV:AT:2022:0727.A420140221.13.L
Lieta Nr. A420140221, SKA-912/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2022.gada 27.jūlijā

[1] Senātā saņemta pieteicējas SIA „Tirdzniecības noliktavu komplekss „Buļļi”” kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 25.maija spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par patvaļīgas būvniecības konstatēšanu un tās radīto seku novēršanu.

Apgabaltiesa spriedumā secināja, ka Rīgas valstspilsētas pašvaldības nekustamajā īpašumā 2016.gadā tika veikti būvdarbi – ceļa seguma uzlabošana, ceļa apmales un zālāja atjaunošana –, un šie būvdarbi atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr. 633 „Autoceļu un ielu būvnoteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr. 633) 64.1.apakšpunktam ir atzīstami par pirmās grupas māju ceļa atjaunošanu, un šādiem būvdarbiem nav nepieciešami būvniecības ieceres dokumenti. Apgabaltiesa norādīja, ka ceļš, kas bija izbūvēts Rīgas valstspilsētas pašvaldības nekustamajā īpašumā un tika uzlabots, nevarēja tikt uzskatīts par ielu ar tās sarkanajām līnijām, tāpēc nav pamata piemērot normatīvos aktus, kas attiecas uz ielu būvniecību.

Turklāt apgabaltiesa secināja, ka pieteicējai nav no normatīvajiem aktiem izrietošu subjektīvo tiesību iebilst pret Rīgas valstspilsētas pašvaldības nekustamajā īpašumā veiktajiem būvdarbiem, un tāpēc tiesvedība lietā būtu izbeidzama. Tomēr, ņemot vērā, ka šo apstākli apgabaltiesa varēja konstatēt, tikai izskatot lietu pēc būtības, tas ir patstāvīgs pamats pieteicējas pieteikuma noraidīšanai.

[2] Senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesa pamatoti analizējusi pierādījumus un no tiem konstatējamos faktus par teritorijas statusiem un būvniecību kopumā, jo tikai tā iespējams objektīvi novērtēt pieteicējas iebildumus pret būvniecību.

[3] Apgabaltiesa secinājusi, ka pirmās grupas māju ceļa atjaunošanas būvdarbiem nav nepieciešami būvniecības ieceres dokumenti.

Šajā ziņā jānorāda, ka likuma „Par autoceļiem” normās definētais ceļu iedalījums (tostarp termins „māju ceļš”) nav tieši piemērojams pilsētu teritorijās, jo atbilstoši likuma 2.panta ceturtajai daļai transportlīdzekļu satiksmei paredzētās inženierbūves pilsētas teritorijā ir ielas, un atbilstoši 1.panta otrajai daļai minētā likuma noteikumi nav attiecināmi uz ielām, ja vien likuma tekstā nav tieši noteikts citādi. Jāatzīmē, ka arī Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošo noteikumu Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk – Rīgas apbūves noteikumi) tekstā nav minēts un regulēts māju ceļš.

Tomēr konstatējams, ka Rīgas apbūves noteikumos lietoti divi jēdzieni – ielas un piebraucamie ceļi (sk., piemēram, 102.punktu). Piebraucamais ceļš skaidrots kā ceļš, kuram nav noteiktas ielu sarkano līniju robežas un kas šķērso vienu vai vairākus zemesgabalus, nodrošinot piebraukšanu pie viena vai vairākiem zemesgabaliem, ēkām, būvēm vai to grupām arī kvartālu iekšienē, kuru var noteikt kā ceļa servitūtu Civillikuma izpratnē.

Salīdzinoši likuma „Par autoceļiem” 3.panta otrajā daļā skaidrots, ka māju ceļš nesavieno citus augstāka līmeņa ceļus.

No minētā secināms, ka „piebraucamais ceļš” Rīgas apbūves noteikumos un „māju ceļš” likumā „Par autoceļiem” ir tādas transportlīdzekļu satiksmei paredzētas inženierbūves, kas nodrošina tikai piebraukšanu īpašumiem, nekalpojot par saslēgumu augstāka līmeņa ceļiem. Tas nozīmē, ka Rīgas apbūves noteikumos regulētais piebraucamais ceļš nav vairāk nozīmīga inženierbūve kā māju ceļš, un būtībā atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr. 500 (*redakcijā, kas bija spēkā būvniecības laikā*) 1.pielikuma 2.sadaļas 1.punktā minētajam pieslēgumam esošajam ielu tīklam – piebrauktuvei vai iebrauktuvei, tātad atbilst tādai pašai būves kategorijai kā apgabaltiesas minētais „māju ceļš”. Tas ļauj tam pēc analoģijas piemērot to normu, uz ko apgabaltiesa atsaukusies, izdarot secinājumu par būvniecības formālajām prasībām šāda veida būvei, proti, noteikumu Nr. 633 64.1.apakšpunktam. Jāatzīmē, ka šie noteikumi ir izdoti, lietojot likuma „Par autoceļiem” jēdzienus, tādēļ nav sagaidāms, ka tajos būs lietoti tie jēdzieni, kas lietoti konkrētu pašvaldību saistošajos noteikumos.

No apgabaltiesas konstatētajiem faktiem iespējams secināt, ka strīdus būvniecība būtībā ir bijusi piebraucamā ceļa (Rīgas apbūves noteikumu izpratnē) atjaunošana, jo nav pazīmju, ka minētā inženierbūve šobrīd kalpotu kam vairāk kā piekļuvei atsevišķiem īpašumiem.

Līdz ar to senatoru kolēģija nesaskata kļūdu tajā, ka apgabaltiesa piemērojusi noteikumu Nr. 633 64.1.apakšpunktu.

[4] Pieteicējas kasācijas sūdzības galvenais arguments ir, ka strīdus būvdarbi ir veikti ielas sarkanajās līnijās, kas izslēdzot iespēju uzskatīt attiecīgo teritoriju par māju ceļu.

Tomēr jāpiekrīt atbildētājai, ka būvdarbu veikšanas laikā iela faktiski nebija izbūvēta un strīdus piebraucamais ceļš nebija iekļauts pašvaldības ielu sarakstā.

Aizsargjoslu likuma 1.panta 13.punkts definē, ka sarkanā līnija ir līnija, kas norobežo ielas vai piebrauktuves (arī inženierkomunikāciju koridoru) izbūvei nepieciešamo teritoriju no apbūvējamās vai citādā veidā izmantojamās teritorijas. Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 13.panta otrās daļas 1.punktam aizsargjoslas pilsētās un ciemos gar ielām un autoceļiem nosaka, citstarp, lai izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu pārbūvei.

No minētajām normām to kopsakarā redzams, ka zemesgabalam var noteikt aprobežojumu – sarkanās līnijas, kuras norobežo to zemesgabala daļu, kura nepieciešama ielai un gar to izvietojamo inženierkomunikāciju būvniecībai. Aprobežojuma saturs nosaka zemesgabala īpašniekam pienākumu atturēties no šīs teritorijas apbūves tā iemesla dēļ, ka teritorija paredzēta konkrētu objektu būvniecībai sabiedrības interesēs. Pat ja iela vēl nav uzbūvēta, šī teritorija ir ieplānota un rezervēta ielai un arī inženierkomunikāciju būvniecībai (*Senāta 2011.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2011 (A42430505) 11.punkts*).

Vienlaikus jāņem vērā, ka atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumu Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” 235.punktam teritorijās, kas ieplānotas nacionālas un vietējas nozīmes infrastruktūras izbūvei un rekonstrukcijai, var turpināt teritorijas plānojumā noteikto atļauto izmantošanu (izņemot jaunu dzīvojamo, publisku un ražošanas ēku būvniecību), ievērojot nosacījumu, ka būves var izmantot tikai līdz plānotā infrastruktūras objekta būvprojekta izstrādes uzsākšanai. Arī Rīgas apbūves noteikumu 193.5.apakšpunkts pieļauj, ka starp

ielu sarkano līniju robežām var izvietot īslaicīgas lietošanas ceļu, kas paredzēts piekļūšanas nodrošināšanai, gadījumos, kad nav izbūvēts pastāvīgs ceļš piekļūšanai.

Tādējādi pretēji pieteicējas norādītajam var būt pieļaujama īslaicīgas lietošanas piebraucamā ceļa atjaunošana arī ielas sarkano līniju robežās, kamēr nav uzsākts plānotās ielas būvniecības process.

[5] Pieteicēja iebilst arī tiesas secinājumiem par pieteicējas subjektīvo tiesību neesību, norādot, ka nav vērsusies tiesā vides interesēs, bet gan aizstāvot savas īpašuma tiesības.

Senatoru kolēģija norāda, ka Senāta judikatūrā konsekventi uzsvērts, ka personas tiesību vērsties tiesā, iebilstot pret būvniecības procesā pieņemtiem lēmumiem, jēga ir nodrošināt efektīvu instrumentu tiesību aizskāruma novēršanai gadījumā, ja būvniecības procesā pieņemtais lēmums aizskar personas ar tiesību normām aizsargātās tiesības vai tiesiskās intereses (piemēram, *Senāta 2018.gada 20.marta sprieduma lietā Nr. SKA?134/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0320.A420355713.2.S) 12.punkts, 2019.gada 18.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-65/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1018.A420418214.2.S) 11.punkts*), ar vienīgo izņēmumu – vides interešu aizsardzību, kas ļauj vērsties tiesā vispārīgās interesēs.

Šie secinājumi vienlīdz attiecas arī uz personas tiesībām vērsties iestādē un tiesā, ja ar būvniecības patvaļīgumu tiek radīts personas ar tiesību normām aizsargāto tiesību vai tiesisko interešu konkrēts aizskārums. Par tiesisku interesi nav atzīstama jebkāda personas interese vai vēlme – būtiski ir, vai attiecīgā interese ir aizsargāta ar tiesību normu.

Konkrētajā gadījumā pieteicējas vispārīga interese nodrošināt smagā transporta apgriešanās laukumu, nepamatojot šīs intereses aizsardzību ar būvniecības jomu regulējošām vai citām tiesību normām, nenorāda uz subjektīvo tiesību esību. No pieteicējas īpašuma tiesībām, uz kuru aizsardzību pieteicēja norāda, neizriet tiesības noteiktā veidā lietot citu nekustamo īpašumu, kamēr vien tas nav atļauts ar atbilstošiem tiesiskiem noregulējumiem (tiesības lietot servitūtu, publisko ceļu vai ielu vai tml.). Apgabaltiesa arī pamatoti secināja, ka, ņemot vērā, ka subjektīvo tiesību neesību varēja konstatēt, tikai izskatot lietu pēc būtības, nav pamata un lietderīgi lietu pēc tās izskatīšanas izbeigt.

[6] Tā kā kasācijas sūdzības argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu un neuzrāda, ka lietai būtu nozīme judikatūras veidošanā, kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „Tirdzniecības noliktavu komplekss „Bulļi”” kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 25.maija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore R. Vīduša Senatore A. Kovaļevska Senatore L. Slica